

Türkçe Ders Kitabı İncelenmesi Dersinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterliklerine Katkısı: Bir Durum Çalışması

Seher Çiçek^{1*}

¹Sinop Üniversitesi, Türkçe Öğretimi
Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Sinop, Türkiye

scicek@sinop.edu.tr

*Sorumlu Yazar

Geliş tarihi: 26.06.2024
Kabul tarihi: 02.12.2024
Yayın tarihi: 30.07.2025

Özet: Ders kitapları, öğretim programlarının amaçlarına ulaşmada temel ve vazgeçilmez bir araçtır. Bu araştırmanın amacı ise Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki yeterliklerine katkısını belirlemek ve bu çerçevede dersin yapısı, işleniş, süresi ve zamanına ilişkin tespitlerde bulunmaktır. Bu amaçla Türkçe öğretmeni adaylarının söz konusu derse ilişkin görüşlerinin alındığı araştırma, durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, üç farklı devlet üniversitesinde öğrenim gören 68 Türkçe öğretmenliği bölümü lisans öğrencisidir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan nitel veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin mesleki yeterliklerini olumlu etkilediğini belirten öğretmen adaylarının mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, program ve içerik bilgisi alt yeterlik alanlarında bilgi ve beceri kazandıkları belirlenmiştir. Ancak öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme ile okul, aile ve toplum ilişkileri alt yeterliklerine ilişkin herhangi bir gelişmeye rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre; Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin lisans düzeyinde üçüncü sınıfta zorunlu ders olması, derse ayrılan dönem sayısının artırılması ve dersin öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini olumlu etkileyecek şekilde etkin katılımı sağlayacak uygulamalı etkinliklerle işlevsel bir şekilde yürütülmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Ders Kitabı, Türkçe Öğretmeni Adayları, Mesleki Yeterlikler

GİRİŞ

Türkiye’de eğitim-öğretim faaliyetleri Millî Eğitim Temel Kanunu’na uygun şekilde hazırlanan ders öğretim programlarına göre yürütülür. Öğrencilere okul içinde veya dışında bir dersle ilgili kazandırılması planlanan öğrenme yaşantıları toplamına öğretim programı denir (Demirel, 2007). Ülkelerin eğitim politikalarını gerçekleştiren, eğitim-öğretim faaliyetlerini yönlendiren, derslerin sınırlarını çizen öğretim programlarında (Melanlıoğlu, 2008) ülkemizde yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak güncellenmeye gidilmiş ve bu programlar 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Sınırsız bilgi ve uygulamaları sınırlandırarak dersin hedeflerine uygun olarak doğru ve gerekli bilgiyi hedef kitleye neden ne kadar ne zaman ve nasıl ulaştırılacağını belirlemek ve ders kazanımlarını açıklamak öğretim programlarının işlevidir (Caner & Kurt, 2020). Ders öğretim programlarının hedeflerine ulaşmak için de ders kitapları en yaygın ve en sık kullanılan eğitim-öğretim araçlarıdır (Demirel & Kiroğlu, 2021).

Bir eğitim ve öğretim programı çerçevesinde hazırlanmış, Talim Terbiye Kurulu’nca örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulması uygun bulunan basılı veya dijital ortamdaki kitap ve ekleri veya model prototipine ders kitabı denir (MEB, 2021). Sınıflardaki öğretim uygulamaları için kılavuz olarak kullanılan (Posner, 2004) ders kitapları; gerekli bilgi ve becerileri kazandırarak öğrencileri akademik hayata hazırlayan; onları bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak geliştirmeyi hedefleyen öğretim araçlarıdır (Yalınkılıç, 2014). Ders kitapları sayesinde öğretim programında belirlenen kazanımlar planlı bir şekilde verilir (Biçer, 2023). Ders kitapları eğitim-öğretim sürecinde öğrenci ve öğretmenlere rehberlik eder (Yılmaz & Korkmaz, 2017), öğrencileri bireysel öğrenme fırsatı ve öğrendiklerini tekrar etme fırsatı verir (Keleş, 2001; Kılıç & Seven, 2012). Öğretmenlerin en çok kullandıkları eğitim-öğretim aracı olan ders kitapları (Bedir & Demir, 2006; İşeri, 2007; Özbay, 2003) aynı zamanda öğrencilerin de ilk olarak kolayca ulaşabildikleri bir kaynaktır (Biçer, 2023; Güneş, 2013). Çünkü kapsamlı bir öğretim materyali olan ders kitapları ekonomik bir araçtır (Dursun, 2006). Öğretim programlarındaki hedeflere ulaşmada temel araç olan ders kitapları sayesinde dersler belli bir plana uygun olarak sistematik bir şekilde işlenir ve aynı zamanda kültür aktarımı yapılır (Otrar & Taşar, 2021). Bu nedenle ders kitapları, eğitim-öğretimin faaliyetlerinin niteliğini doğrudan etkilemektedir (İşeri, 2007).

Öğretim programı ile öğretmen ve öğrenciler arasında en iyi iletişim kaynağı olan ders kitaplarının (Otrar & Taşar, 2021) öğretmen ve öğrenciler açısından birçok faydaları vardır. Öğretmenler, ders kitapları sayesinde ağır ders yükünün altından kalkabilir ve öğretim programının hedeflerine uygun bilgi ve becerileri belli bir plan dâhilinde sırayla öğrencilere sunar. Başka bir deyişle öğretmenler ders kitaplarını kullanarak zamandan ve iş gücünden tasarruf sağlar. Öğrencilerin derse ve ders konularına karşı güdülenmesini sağlayan ders kitapları ile öğrenciler akademik hayatları için gerekli bilgi ve becerilere kolay ve hızlı bir şekilde ulaşırlar. Öğrenciler ders kitaplarını kullanarak derse hazırlıklı gelir, ders sırasında öğretmenini dinlerken kaçırdıkları noktaları daha sonra ders kitabından öğrenebilirler. Ders sonrası ise öğrendiklerini tekrar edebilirler (Otrar & Taşar, 2021; Şahin, 2004; Duman & Çakmak, 2003). Öğretmen ve öğrenciler için birçok fayda ve imkân sağlayan ders kitapları; öğrenci velileri için de çocuklarının öğrenim durumlarını, ders durumlarını takip etmek için temel kaynaktır. Öğrenci velileri de çocuklarına derslerinde yardım etmek için ders kitaplarını tanıyıp kullanmaktadır.

Ana dili eğitiminde temel bir araç olarak kullanılan Türkçe ders kitapları (Türkben, 2019) ile temel dil becerileri ve Türkçenin dil bilgisi, yazım ve noktalama becerileri öğrencilere kazandırılır. Dil becerileri ders kitabında yer alan temalara uygun seçilen metinlerle bütüncül bir şekilde geliştirilir (Kılıç & Seven, 2012). Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğretmen, öğrenci ve öğrenci velileri iletişimi sağlayan vazgeçilmez bir kaynak olan Türkçe ders kitaplarını araştırmacılar da birçok yönden ele alıp çalışmalar yürütmektedir. Çünkü teknolojik imkânların artmasına rağmen ders kitapları dünyadaki tüm eğitim sistemlerinde dersin uygulanması, ders içi etkinliklerin yapılması, dersin tekrarlanması ve ders değerlendirme aşamaları için temel araç olma özelliğini korumaktadır (Otrar & Taşar, 2021). Bu nedenle ders kitaplarının yazımı içerik, dil ve anlatım, görsel tasarım öğeleri gibi ölçütlere uygun olarak belirli standartlara göre hazırlanmaktadır.

Öğretmen, öğrenci ve öğrenci velileri ile buluşmadan önce birçok kez incelenen ders kitaplarının taslakları:

- İçeriğin Anayasa ve kanunlara uygunluğu,
- İçeriğin bilimsel olarak yeterliliği,
- İçeriğin eğitim ve öğretim programının kazanımlarını gerçekleştirme yeterliliği,
- Görsel tasarımın ve içerik tasarımının, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte olması ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygunluğu olmak üzere değerlendirilir (MEB, 2021). Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'ne göre (2021) yayınevleri veya hizmet biriminin hazırlayacağı ders kitabı; içerik; dil, anlatım ve üslup; öğrenme, öğretme, ölçme ve değerlendirme; teknik, tasarım ve düzenleme ölçütlerine göre büyük bir titizlikle hazırlanır.

Alanyazında Türkçe ders kitapları üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Türkiye'de 2000-2020 yılları arasında ders kitapları üzerine toplam 322 tez yapıldığı ve yine en çok tezin bu yıllar arasında Türkçe ders kitapları üzerine yapıldığı tespit edilmiştir (Otrar & Taşar, 2021). Diğer yandan bu tez ve araştırma makalesi üretimi artarak devam etmektedir. Sur ise (2023) Türkçe ders kitaplarını üzerine 192 makale yapıldığını tespit etmiştir. Alanyazındaki bu çalışmalar Türkçe ders kitaplarını içerik yani temel dil becerileri (Çerçi, 2016; Çevik & Güneş, 2017; Özkara, 2006; Sarıkaya, 2019) ve dil bilgisi (Akın, 2015; Mete, Çiçek & Asar, 2022), metinler (Bağcı & Ünal, 2013; Baldan, 2009; Batur, 2010; Canlı, 2015; Çeçen & Çiftçi, 2007; Çiçek ve Asar, 2022; Çoban & Tabak, 2011; İşcan, 2004; Kutlu, 1999; Saltık, 2018; Yaylı & Solak, 2009), görsel tasarım öğeleri bakımından (Arı, 2008; Ayhan, 2010; Duran, 2006; İnan Yıldız & Baş, 2015; İşcan & Cımbız, 2018; Kayabekir, 2010) ele almıştır. Ayrıca Türkçe ders kitaplarını ölçme-değerlendirme (Çeçen & Kurnaz, 2015; Göçer, 2008) ölçütüne göre ele alan çalışmalar da vardır. Bununla birlikte Türkçe ders kitaplarını öğretmen görüşlerine göre değerlendiren çalışmalar da (Arslan & Engin, 2019; Dilekçi, 2022; Epçaçan & Okçu, 2010; Şahin, 2008) bulunmaktadır.

Türkçe ders kitapları üzerine birçok araştırmanın yapılma nedeni ders kitabının öğretim programı amaçlarına ulaşmada temel ve vazgeçilmez bir araç olmasıdır. Bu öğretim aracının, nitelikli ve yeterli olması öğretim faaliyetlerinin kalitesini doğrudan etkileyecektir. Ancak alanyazında "Türkçe ders kitabı incelemesi" dersi üzerine Türkçe öğretmen adaylarının görüşüne başvurulmuş bir çalışmaya rastlanmamıştır. Her bir aşaması uzun ve yoğun uğraşlar sonucunda ortaya çıkan ders kitaplarını mesleki yaşamları boyunca kullanacak olan Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabını tanıması, kitabın yazılma aşamalarını ve yazılma ölçütlerini bilmesi, kitabı eleştirel bir gözle değerlendirebilmesi gerekmektedir. Türkçe öğretmeni adayları, Türkçe dersi öğretim programının kazanımlarına ulaşmada Türkçe ders kitaplarını etkin bir şekilde kullanmaları gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Ancak lisans düzeyinde Türkçe eğitimi bölümlerinin programlarında

“Türkçe ders kitabı incelemeleri” dersi seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Bu durum bazı Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki yaşamları boyunca en çok kullanacakları öğretim aracını tanımadan mesleklerine başlamaları anlamına gelmektedir. Bu nedenle bu araştırmada Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin, Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki yeterliklerine katkısını belirlemek ve bu çerçevede dersin yapısı, işlenişi, süresi ve zamanına ilişkin tespitlerde bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorun ve alt sorunlarla Türkçe öğretmeni adaylarının söz konusu derse ilişkin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın Sorun Cümlesi

Türkçe öğretmeni adaylarının “Türkçe ders kitabı incelemesi” dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Sorunlar

1. Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde edinilen bilgi, beceri ve davranışların öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine katkıları nelerdir?
2. Türkçe ders kitabı incelemesi dersi Türkçe öğretmenliği lisans programı için neden önemlidir?
3. Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde öğretmen adaylarının tercih ettikleri öğretim etkinlikleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasına göre yürütülmüştür. Çünkü durum çalışmalarında katılımcıların herhangi bir durum veya olaya ilişkin deneyimleri sonucunda ortaya çıkan duygu ve düşünceleri ve bunların altında yatan sebepler derinlemesine araştırılır (Gillham, 2000). Bu araştırmada da Türkçe ders kitabı incelemesi dersini alan Türkçe öğretmeni adaylarının bu deneyimlerine ilişkin görüşleri ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Bunun için sistematik durum çalışmasına göre; araştırılacak sorun durumu belirlenerek araştırma sorun ve alt sorunları oluşturulmuştur. Ardından araştırma katılımcılarına ulaşılarak veriler toplanmış, bu veriler araştırma sorun ve alt sorunlarıyla ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Böylece araştırma sonuçlarına ulaşılmış ve bu sonuçlar alanyazın sonuçları ile birlikte tartışılarak yorumlanmış ve nihayet alanyazına yeni öneriler sunulmuştur (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Bu örnekleme çeşidinde araştırma konusu ile ilgili belli özelliklere sahip kişilerden çalışma grubu oluşturulur. Buna göre araştırmanın katılımcıları, üç farklı devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde üç ve dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarıdır. Çalışma grubundaki Türkçe öğretmeni adaylarına ilişkin demografik bilgiler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kız	44
	Erkek	24
Sınıf düzeyi	3. sınıf	20
	4. sınıf	48
	Toplam	68

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışma grubundaki Türkçe öğretmeni adaylarının kırk dördü kız, yirmi dördü erkektir. Bu adayların yirmisi 3. sınıfta, kırk sekizi ise 4. sınıfta lisans düzeyinde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada durum çalışmasına uygun bir şekilde veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının “Türkçe ders kitabı incelemesi” dersine ilişkin görüşlerini

almak için araştırma amaçlarına uygun olarak açık uçlu beş sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form için iki Türkçe öğretmeni ve iki akademisyen olmak üzere dört alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Alan uzmanlarından gelen içerik, dil ve anlatıma ilişkin önerilerle formda düzeltmeler yapılmıştır. Buna göre başlangıçta beş sorudan oluşan görüşme formundaki soru sayısı üçe düşürülmüştür. Ayrıca görüşme formu ile veri toplanmaya başlanmadan önce üç lisans öğrencisi ile pilot uygulama yapılmıştır. Öğrencilerden gelen olumlu geri bildirimlerden sonra form son şeklini almıştır.

Veri Toplama Süreci

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan, 31.05.2024 tarihli, 2024/157 karar sayılı belge alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, gerekli izinlerin alınmasından sonra araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü Türkçe öğretmeni adaylarından yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırma verileri, Karadeniz Bölgesi'nde yer alan üç farklı devlet üniversitesinde okuyan Türkçe öğretmeni adaylarından 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde toplanmıştır. Türkçe ders kitabı incelemesi dersini alan her bir öğrenci ile yaklaşık on beş dakika süren görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sırasında öğrencilerin her bir görüşme sorusuna verdikleri cevaplar daha sonra incelenmek üzere yazılı olarak kaydedilmiştir.

Araştırma verilerinin analizi, içerik analizi tekniği ile yapılmıştır. Her bir katılımcıya K1 ve K2... şeklinde kodlar verilerek katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevaplar birleştirilmiştir. Daha sonra bu veri havuzundan araştırma sorularına ilişkin tema ve alt temalar belirlenmiştir. Her bir temaya ilişkin veriler, katılımcı kodlarıyla tablolar üzerinde gösterilmiştir. Ayrıca her bir temaya ilişkin katılımcı görüşlerini belirten tipik örnekler verilmiştir.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak ve artırmak için veri setleri farklı zamanlarda iki defa analiz edilmiştir. Son veriler Miles & Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüyle değerlendirilmiştir. Buna göre verilerin güvenilirlik düzeyinin %90'nın üzerinde olduğu görülmüştür. Uyuşma sağlanamayan diğer veriler tekrar incelenerek ilgili temaya kodlanmıştır. Ayrıca veri toplama ve analizi süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanarak araştırma sonuçlarına nasıl ulaşıldığı adım adım anlatılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Böylece araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır.

BULGULAR

Birinci alt soruna ilişkin bulgular: Araştırmanın birinci alt sorusunda Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin mesleki yeterliklerine katkısına ilişkin görüşlerinin içerik analizleri yapılmıştır.

Tablo 2.

Türkçe Ders Kitabı İncelemesi Dersinin Mesleki Yeterliklere Katkılarına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Alt Temalar	Katılımcılar	n	N	%
Mesleki yeterlikleri geliştirme	Mesleki deneyim kazandırma	K1, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 28, 32, 38, 37, 42, 45, 49, 53, 57, 63, 65	24	68	35
	Duyuşsal becerileri geliştirme	K5, 8, 10, 12, 16, 17, 21, 28, 29, 30, 33, 42, 55, 68	14	68	20
	Türkçe ders kitabını tanıma ve değerlendirme	K2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 21, 23, 28, 29, 31, 35, 37, 38, 42, 45, 49, 53, 54, 67	28	68	41
	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı tanıma, bilme, öğrenme	K1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 16, 18, 25, 27, 31, 35, 36, 42, 44, 48, 52, 66, 67	21	68	30
	Dört temel dil becerisine yönelik etkinlikleri tanıma ve değerlendirme	K 4, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 32, 37, 40, 41, 43, 47, 50, 52, 65	20	68	29

Tablo 2 (Devam)

Tema	Alt Temalar	Katılımcılar	n	N	%
Mesleki yeterlikleri geliştirme	Hedef kitleyi tanıma	K _{10, 11, 12, 13, 15, 18, 23, 24, 28, 31, 38, 41, 42, 53, 55, 58, 60}	17	68	25
	Temaları tanıma ve değerlendirme	K _{16, 20, 28, 33, 42, 45, 61}	7	68	10
	Diğer alan derslerine katkı sağlama	K _{3, 4, 7, 8, 13, 15, 62}	7	68	10
	Metin türlerini tanıma ve değerlendirme	K _{8, 17, 21, 34, 36, 44, 57}	7	68	10

Tablo 2’de görüldüğü gibi Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin mesleki yeterliklere katkıları hakkındaki görüşleri bir ana tema ve dokuz alt temada toplanmıştır. Mesleki yeterlikleri geliştirme ana teması altındaki alt temalar “mesleki deneyim kazandırma, duyuşsal becerileri geliştirme, Türkçe ders kitabını tanıma ve değerlendirme, Türkçe Öğretim Programı’nı tanıma, bilme, öğrenme; dört temel dil becerisine yönelik etkinlikleri tanıma ve değerlendirme, hedef kitleyi tanıma, temaları tanıma ve değerlendirme, diğer alan derslerine katkı sağlama, metin türlerini tanıma ve değerlendirme şeklinde ortaya çıkmıştır.

Mesleki deneyim kazandırma: Türkçe ders kitabı dersini alan Türkçe öğretmeni adayları mesleki deneyim kazandıklarını belirtmiştir. Örnek: “Dersin içeriğine bakıldığı zaman tamamen meslek hayatına atıldığımızda nasıl davranacağımız ve neler yapmamız gerektiği ile ilgili birçok bilgiyi bize kazandırdı (K1), Ders içeriği ve akışı bana mesleki anlamda sahadaymış gibi hissettirdi (K5), Bu ders sayesinde edindiğim bilgiler bana gelecek meslek hayatımda bir prova niteliğindedeydi (K8), Kitaptaki etkinliklerin nasıl işleneceğini öğrenip daha tecrübeli olma açısından katkı sağlar (K11).”

Duyuşsal becerileri geliştirme: Katılımcılar, Türkçe ders kitapları dersini aldıkları için mesleğe atılmadan önce kendilerini daha yeterli, daha hazır, daha rahat hissettiklerini ifade etmiştir. Başka bir deyişle ders; öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını azaltmış, stres seviyelerini düşürmüştür. Örnek: “Bu ders sayesinde müfredat ve genel anlamda donanımlı bir öğretmen olmak o kadar zor gelmiyor (K10), Meslek hayatımda daha tecrübeli ve bilinçli hareket edeceğimi düşünüyorum (K12), İleriki yıllarda bu derste öğrendiğim bilgi, beceri ve davranışlar sayesinde meslek hayatımda işlerimi yaparken daha rahat olabileceğimi düşünüyorum (K16).”

Türkçe ders kitabını tanıma ve değerlendirme: Çalışma grubundaki öğretmen adayları Türkçe ders kitabını bütün yönleriyle tanıma ve değerlendirme fırsatı bulduklarını belirtmiştir. Öğretmen adayları Türkçe ders kitabının dış yapı ve içerik özelliklerini öğrendiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte kullandıkları Türkçe ders kitabının eksikliklerini belirlemek, yanlışlarını fark etmek ve bunları düzeltmek için kitabı değerlendirme becerisini kazandıklarını vurgulamıştır. Örnek: “Ders kitabını ayrıntılı bir şekilde inceleme fırsatı sağladı. Belki de bunu yapmayacaktım. Ders kitabındaki etkinliklerin nasıl yapıldığını, hepsinin belli bir düzen ve programa göre yapıldığını öğrendim (K6), Basit bir kitap olarak gözükse de bu kitabın ne zorluk ve inceliklerle yazıldığını anlamış oldum. Ya da kitapla ilgili hangi hususlara dikkat etmem gerektiğini anlayıp bunu da uygulamalı ödevler ile iyice kavradım (K14).”

Türkçe Öğretim Programı tanıma, bilme, öğrenme: Türkçe ders kitabı dersini alan Türkçe öğretmeni adayları Türkçe Öğretim Programı’nı da yakından tanıma ve inceleme fırsatı bulmuşlardır. Katılımcılar özellikle programdaki temel dil becerileri ve dil bilgisi kazanımlarını, temaları, metin türlerini vb. tanıyıp öğrendiklerini belirtmiştir. Örnek: “Derste hangi etkinliğin program kazanımlarından hangisine yönelik olduğunu öğrendim. Daha önce program kazanımları hakkında bilgim yoktu (K4), Kazanım bilgisi, etkinlik hazırlama becerisi kazandırdı (K20).”

Dört temel dil becerisine yönelik etkinlikleri tanıma ve değerlendirme: Katılımcılar derste edindikleri bilgi ve becerilerle ders kitabında yer alan etkinlikleri incelediklerini; etkinlik yönergelerini, etkinlik amaçlarını, etkinlik yapılarını öğrendiklerini belirtmiştir. Etkinliklerin olumlu ve olumsuz özelliklerini değerlendirme ve bunları düzeltme becerilerini kazandıklarını ifade etmiştir. Örnek: “Herhangi bir etkinlikle

karşılaştığımızda dört temel dil becerisi ve kazanımlar arasında seçicilik yapıp bunları belirlemeyi daha kolay hale getirdi (K7), Kazanım bilgisi, etkinlik hazırlama becerisi kazandırdı (K12).”

Hedef kitleyi tanıma: Görüşü alınan katılımcılar, mesleki yaşamlarında karşılaçacakları ortaokul öğrencilerinin fiziksel, duyuşsal ve bilişsel özelliklerini tanıyabildiklerini ifade etmiştir. Örnek: “Küçük yaştaki çocukların dinlediği, okuduğu, öğrendiği unsurları bilerek onların hayal dünyasına girmemi kolaylaştırdı (K11), Öğretmen olduğum zaman çocukların benden neler bekleyeceklerini daha iyi anladım ve bu konuda oldukça deneyimli bir hocamızdan bu dersi aldım. Bu yüzden öğrenci psikolojisinden ders kitabı yönergelerine kadar her şeyi öğretti bize (K13).”

Temaları tanıma ve değerlendirme: Türkçe öğretmeni adayları, programda yer alan zorunlu ve seçmeli temaları tanıyıp öğrendiklerini belirtmiştir. Örnek: “Türkçe dersi kapsamında kazanım ve temaların iyice kavranmasını sağladı (K16).”

Diğer alan derslerine katkı sağlama: Türkçe ders kitabı dersini alan çalışma grubundaki katılımcılar; bu derste edindikleri bilgi ve becerileri diğer derslerde kullandıklarını, bunların temel dil becerileri derslerinde de işe yaradığını ifade etmiştir. Örnek: “Ders kazanımlarının işleniş hakkında birçok bilgi edindim. Bunun aynı zamanda aldığım diğer derslerin işlenişinde de destek olduğunun farkına vardım (K3), Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin “Dinleme ve Okuma Eğitimi” derslerimize de katkısı oldu (K4).”

Metin türlerini tanıma ve değerlendirme: Görüşü alınan katılımcılar, Türkçe Öğretim Programı’nda sınıf düzeyine göre belirlenen metin türlerini ve buna uygun olarak Türkçe ders kitabında kullanılan metinleri tanıyıp gördüklerini ve bunları kullanma becerisi kazandıklarını ifade etmiştir. Örnek: “Çocuklar için hangi metin ve becerilerin var olduğunu anlamamı sağladı (K28).”

İkinci alt soruna ilişkin bulgular: Araştırmanın ikinci alt sorusunda Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin önemine ilişkin görüşlerinin içerik analizleri yapılmıştır.

Tablo 3.

Türkçe Ders Kitabı İncelemesi Dersinin Önemine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İçerik Analizi Sonuçları

Temalar	Alt temalar	Katılımcılar	n	N	%
Önem	Ana materyal	K 6, 7, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 29, 32, 34, 35, 40, 41, 43, 45, 49, 50, 51, 55, 63	24	68	35
	Kılavuz kitap	K 10, 14, 19, 25, 29, 30, 37, 42, 45, 52, 56, 60	12	68	17
	Program hedeflerine ulaşma	K 5, 8, 16, 19, 23, 27, 32, 38, 45, 64	10	68	14
	Ders kitabına hâkim olma	K 8, 14, 16, 28, 32, 37, 46, 51, 60, 61	10	68	14
	zorunluluğu				

Tablo 3’te görüldüğü gibi söz konusu dersin önemine ilişkin içerik analizi sonuçları bir ana tema ve dört alt temada toplanmıştır. Ana tema “önem” şeklinde; alt temalar ise “ana materyal, kılavuz kitap, program hedeflerine ulaşma, Türkçe ders kitabına hâkim olma zorunluluğu” şeklinde ortaya çıkmıştır.

Ana materyal: Görüşü alınan katılımcılar, Türkçe dersinin yürütülmesinde en çok ders kitabından faydalanacaklarını belirtmiştir. Başka bir deyişle Türkçe dersinin öğretiminde Türkçe ders kitabı ana materyaldir. Örnek: “Kesinlikle zorunlu ders olarak yer almalıdır. Çünkü her branş öğretmenin başucu kitabı ders kitabıdır (K7), Kesinlikle seçmeli bir ders olmayıp zorunlu bir ders olarak işlenmelidir. Çünkü diğer öğretmen adaylarının da bu dersi alması gerektiği kanaatindeyim. Türkçe öğretmenlerinin sıkça kullandığı bu materyal konulu ders gereklidir (K17).”

Kılavuz kitap: Katılımcılara göre öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kılavuzu Türkçe ders kitabıdır. Örnek: “Zorunlu ders olarak yer almalıdır. Çünkü öğretmen olarak atandığımızda kılavuzumuz Türkçe ders kitabıdır (K10), Ders kitabı bir plan program dâhilinde öğretmenin dersini yönetmesine yardımcı olur (K19).”

Program hedeflerine ulaşma: Türkçe öğretmeni adaylarına göre Türkçe Dersi Öğretim Programı hedeflerine ulaşmada Türkçe ders kitabı en temel öğretim aracıdır. Örnek: “Ders tüm içeriğiyle program içindeki akışı geliştirmeye yarar. Bu yüzden zorunlu ders olmalıdır (K5).”

Ders kitabına hâkim olma zorunluluğu: Çalışma grubundaki katılımcılara göre Türkçe ders kitabını tüm yönleriyle tanımak, bilmek ve öğrenmek zorunludur; başarılı bir öğretim için bu şarttır. Örnek: “Kesinlikle çok gerekli bir derstir. Zorunlu olması tüm adaylar için fayda sağlayacaktır. Kitaba hâkim olmamız meslek hayatımızda bizler için yol gösterici bir unsur olup işimizi kolaylaştıracaktır (K14), Lisans programımızda zorunlu bir ders olması çok faydalıdır. Çünkü öğretmenler ders kitaplarına hâkim olmalıdır (K16).”

Üçüncü alt soruna ilişkin bulgular: Araştırmanın üçüncü alt sorusunda Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde tercih ettikleri öğretim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin içerik analizleri yapılmıştır.

Tablo 4.

Türkçe Ders Kitabı İncelemesi Dersine Yönelik Öğretmen Adaylarının Önerilerinin İçerik Analizi Sonuçları

Ana tema	Alt temalar	Katılımcılar	n	N	%	
Öneriler	Ders uygulamalarını artırma	Etkinliklerin hedef kitlenin seviyesine uygunluğu belirleme ve değerlendirme	K 1, 8, 9, 13, 15, 17, 22, 24, 25, 29, 33, 34, 42, 44, 49, 51, 52, 58, 65, 66	20	68	29
		Sınıfta veya ortaokullarda uygulama ve gözlem yapma	K 4, 7, 8, 15, 18, 21, 33, 38, 40, 43, 48, 51, 52, 55, 65	15	68	22
		Programdaki temel dil becerileri kazanımları ve ders kitabı etkinlik eşleşmeleri	K 1, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 18, 20, 25, 38, 41, 45, 52	14	68	20
		Örnek Türkçe ders kitapçığı hazırlama	K 3, 5, 6, 12, 14, 28, 33, 44, 67	9	68	13
		Karşılaştırmalı incelemeler yapma	K 15, 19, 20, 23, 58	5	68	7
	Örnek Türkçe ders kitabı edinme	K 21, 22, 23, 26, 29, 30, 32, 34, 35, 38, 40, 42, 43, 44, 58, 62	16	68	23	
	Etkin katılımı artırma	K 28, 29, 32, 38, 39, 46, 47, 55	8	68	11	

Tablo 4’te görüldüğü gibi Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde tercih ettikleri öğretim etkinliklerine ilişkin görüşleri bir ana tema ve üç alt temada toplanmıştır. Öneriler ana temasının alt temaları “ders uygulamalarını artırma, örnek Türkçe ders kitabı edinme, aktif katılımı artırma” şeklinde ortaya çıkmıştır.

Ders uygulamalarını artırma: Görüşü alınan Türkçe öğretmeni adayları Türkçe ders kitabı incelemeleri dersinde daha fazla uygulama yapmak istediklerini belirtmiştir. Katılımcılar, özellikle Türkçe ders kitabını kullanma becerisini kazanmak için kendi sınıflarında veya ortaokullarda uygulama veya gözlem yapmak istediklerini ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin hedef kitlenin seviyesine uygunluğunu belirleme ve değerlendirme çalışmaları yapılmasını istemiştir. Bununla birlikte Türkçe öğretmeni adayları, Türkçe dersi öğretim programı ile ders kitabındaki bağlantıyı kuran kazanımlar ile etkinlik eşleşmesini gösteren uygulamaları tercih etmektedir. Diğer yandan katılımcılar, Türkçe ders kitapları ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yapmak ve örnek Türkçe ders kitapçıkları hazırlamak istediklerini belirtmiştir. Örnek: “Uygulama olarak yapılmalı. Örnek bir tema kısmını öğrenciden hazırlaması istenebilir. Öğrenci yaparak öğrenmeli, sürece dâhil edilmeli, dönütler sağlam verilmeli, her detayını ayrı ayrı ele alarak program dâhilinde ilerlemelidir (K49), Başka ülkelerin ders kitapları ile karşılaştırılmalı yapılmalı (K55).”

Örnek Türkçe ders kitabı edinme: Üç farklı üniversitede öğrenim gören Türkçe öğretmeni adayları derste özellikle örnek Türkçe ders kitaplarını somut olarak kullanmak istediklerini vurgulamıştır. Örnek: “Bence tam da işlenilmesi gerektiği gibi işlendi. Çoğu kazanımı nasıl kazandırdığımızı öğrendik. Dönem boyunca bize bir kitap verildi ve o kitapla içli dışlı olup güzel bir şekilde incelendi (K17), Her bir Türkçe

öğretmenliği öğrencisine bu dersi aldığı anda somut bir materyal olarak Türkçe ders kitabı verilmesi gerektiğini düşünüyorum (K40).”

Aktif katılımı artırma: Türkçe öğretmeni adayları, derslerde etkin bir şekilde katılabilecekleri uygulamalar yapmak istediklerini ifade etmiştir. Örnek: “Öğretmen adaylarını daha çok faaliyete katacak etkinlikler yapılabilir. Öğrenciyi mesleki anlamda pratiğe dökcek bilgi ve beceriler aktarılabilir. Daha çok deneyim kazanması adına öğrenci merkezli olmalıdır (K5).”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmen yeterlikleri, öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce aldıkları eğitimin kalitesine bağlıdır. Öğretmenin yeterlikleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin kalitesi doğrudan ilişkilidir. Başka bir deyişle, yeterli bir öğretmen sınıf içinde veya sınıf dışında üzerine düşen rolleri etkili bir şekilde yapacaktır (Gökçe, 2003). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, altı alt alana ayrılmıştır (MEB, 2017): mesleki gelişim-kişisel ve mesleki değerler, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci; öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme; okul, aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi. Karacaoğlu (2008) öğretmen yeterlikleri üzerine yaptığı araştırmada öğretmenlerin bazı alt yeterliklerde kendilerini kısmen yeterli bulduklarını belirlemiştir. Bu araştırmada, sahada görev yapan öğretmenleri gözlemleyen öğretmen adaylarının görüşlerine göre ise öğretmenler meslek bilgisi, alan bilgisi, kendini geliştirme konularında kısmen yeterli iken ulusal ve uluslararası değerler konusunda oldukça yeterlidir. İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin yeterlik algılarını inceleyen Tileği (2014) ise öğretmenlerin program ve içerik bilgisi alt alanında kendilerini daha az yeterli gördüklerini belirlemiştir. Onural’ın (2006) öğretmen adayları ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre; öğretmen adaylarına göre bir öğretmen konu alanı, pedagojik formasyon, öğretmenlik mesleğini sevmek, çocukları sevmek, iyi iletişim becerisine sahip olmak, hoşgörülü olmak gibi yeterliklere sahip olmalıdır. Bu araştırma sonuçlarına göre ise Türkçe öğretmeni adayları, Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin mesleki yeterliklerini olumlu etkilediğini belirtmiştir. Türkçe ders kitabı incelemesi dersini alan öğretmen adayları; mesleki deneyim kazandıklarını, duyuşsal becerilerinin geliştiğini, Türkçe ders kitabını tanıma ve değerlendirme becerisi kazandıklarını, Türkçe Öğretim Programı’nı tanıma, bilme, öğrenme fırsatı bulduklarını, dört temel dil becerisine yönelik etkinlikleri tanıma ve değerlendirme becerisi kazandıklarını, ortaokul öğrencilerinin özelliklerini tanıdıklarını, tema ve metin türlerini tanıma ve değerlendirme becerisi kazandıklarını ve son olarak diğer alan derslerinde fayda gördüklerini belirtmiştir. Bu sonuçlara göre Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde öğretmen adayları alt yeterliklerden olan mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, program ve içerik bilgisinde bilgi ve beceri kazanmıştır, denilebilir. Bununla beraber öğretmen adaylarının mesleklerine karşı olumlu tutum geliştirdikleri söylenebilir. Çünkü duyuşsal becerilerinin de geliştiğini belirten öğretmen adayları, meslek için kendilerini daha hazır ve daha donanımlı hissederek kaygılarının azaldığını vurgulamıştır.

Planlı ve programlı eğitim faaliyetlerinde en belirleyici ve yol gösterici araç (Demirel & Kiroğlu, 2021) ve kılavuz olan ders kitapları (Posner, 2004), öğretmen ve öğrencilerin derste en sık başvurdukları bir kaynaktır (Karamustafaoğlu, Salar & Celep, 2015). Alanyazını destekler şekilde öğretmen adayları; Türkçe ders kitabının eğitim-öğretim faaliyetlerinde ana materyal olması, öğretmenler için kılavuz kitap olması, Türkçe Dersi Öğretim Programı hedeflerine ulaşmada bir araç olması ve nihayet bu sebeplerden dolayı ders kitabına hâkim olma zorunluluğu gerekçelerini öne sürerek söz konusu dersin önemli olduğunu belirtmiştir. Çünkü Türkçe ders kitapları Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın amaçlarına ulaşmak için bütün Türkiye’de ortak bir şekilde kullanılan bir araçtır. Bu nedenle Türkçe ders kitabı incelemesi dersinin öğretmen yetiştiren kurumlar olan eğitim fakültelerinde zorunlu ders olarak okutulması acil bir ihtiyaçtır, denilebilir.

Türkçe ders kitabı incelemesi dersini alan öğretmen adayları, dersin işlenmesine ilişkin ders uygulamalarını artırma, örnek Türkçe ders kitabı edinme, etkin katılımı artırma gibi öğretim etkinliklerini tercih ettiklerini belirtmiştir. Öğretmen adayları; sınıflarında veya ortaokullarda uygulama ve gözlem yapmak istediklerini, Türkçe ders kitabındaki etkinlikleri inceleme ve değerlendirme, program kazanımları ile ders kitabı etkinlik bağlantılarını kuran uygulamalar ile Türkçe ders kitaplarını karşılaştırmalı inceleme çalışmaları yapmak istediklerini ifade etmiştir. Nihayet öğretmen adayları, örnek Türkçe ders kitabı hazırlamak istediklerini de belirtmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini, Türkçe ders kitabını kullanma ve değerlendirme becerilerini artırmak istedikleri söylenebilir. Çünkü bütün bu uygulamalar derste yapıldığı zaman öğretmen adayları da derse etkin bir şekilde katılacak ve her defasında bir ürün ortaya

çıkacaklardır. Nitekim öğretmen adayları da Türkçe ders kitabı incelemesi dersinde derse aktif bir şekilde katılmak istediklerini ortaya koymuştur. Üç farklı devlet üniversitesinde yürütülen bu araştırmada bazı öğretmen adaylarının sahada kullanılan Türkçe ders kitabı örneklerine de ulaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu nedenle öğretmen adaylarının Türkçe ders kitaplarını biçim ve içerik bakımından tanımaları için ders kitabı örnekleri dersi yürüten akademisyen ve öğretmen adaylarının gayreti ile Milli eğitim müdürlükleri veya ortaokullardan temin edilmelidir.

Ders kitaplarının işlevlerini ve kullanılma durumlarını belirlemek, ders kitaplarını hatalardan arındırmak, eksikliklerini gidermek için ders kitaplarını değerlendirmek büyük önem taşımaktadır (Otrar & Taşar, 2021). Bu araştırmada da öğretmenlik mesleği genel yeterliği alt yeterliklerinden olan öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme ile okul, aile ve toplum ilişkileri alt alanlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinde herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Bu durum lisans düzeyinde ders süresinin yetersiz oluşu nedeniyle Türkçe ders kitabındaki ölçme ve değerlendirme uygulamalarını inceleme fırsatı bulunamadığının bir kanıtı gibidir. Dilekçi (2022) Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ders kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamalarını yetersiz bulduklarını belirlemiştir. Kutlu (1999) ise Türkçe ders kitaplarındaki metin altı soruların niteliğinin zayıf olduğunu tespit etmiştir. Göçer ise (2008) Türkçe ders kitaplarında dinleme kazanımlarını ölçmede eksiklikler olduğunu belirlemiştir. Temel dil becerilerini ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bütün bu eksikleri belirleme, değerlendirme ve düzeltme becerisinin öğretmen adaylarına kazandırılması için ders süresinin artırılması gerekmektedir, denilebilir. Ayrıca bu araştırmada Türkçe ders kitabı incelemesi dersini alan öğretmen adaylarının yirmisi üçüncü sınıfta, kırk sekizi ise dördüncü sınıfta bu dersi almıştır. Adayların, dördüncü sınıftaki staj uygulamalarından önce derste kendilerine kılavuz olacak Türkçe ders kitabına ilişkin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları için dersin lisans programında üçüncü sınıfta verilmesi daha uygun olacaktır, denilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, E. (2015). Türkçe çalışma kitaplarındaki (6, 7 ve 8. sınıflar) dil bilgisi etkinliklerinin çeşitli açılardan değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 19-34. doi: 10.7827/TurkishStudies.8722
- Arı, S. (2008). *MEB İlköğretim yedinci sınıf Türkçe ders kitabında resimlerin içerikle uyumu* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Arslan, A., & Engin, A. O. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (13), 67-94. doi: 10.46778/goputeb.570245
- Ayhan, Y. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitabı resimlemelerinin biçim ve içerik açısından 11 yaş grubuna uygunluğu ve aynı yaş grubu öğrencilerin yaptığı resimlemelerle karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bağcı, H., & Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28. doi: 10.16916/aded.15997
- Baldan, N. (2009). *Yeni program 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime serveti ve güçlük seviyesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi.
- Batur, Z. (2010). Anadili öğretiminde gösterge bilimin yeri: ana dili ders kitaplarındaki sözel metinlerle gösterge metinleri bütünselliğinin analizi. *Turkish Studies*, 5(4), 174-200. doi: 10.7827/TurkishStudies.1713
- Bedir, G., & Demir, S. (2006). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının “içerik, dil ve anlatım, değerlendirme” ölçütleri bakımından incelenmesi. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı*, 2. Cilt. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Biçer, F. (2023). *6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin türkçe öğretim programında bulunan niteliklere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Caner, M., & Kurt, B. (2020). Ders kitabı değerlendirme yaklaşımları. *Journal of World of Turks*, 12(1), 365-382.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelik ilkesi. *Journal of Language Education and Research*, 1(1), 98-123.
- Çeçen, M. A., & Çiftçi, Ö. (2007) İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.
- Çeçen, M. A., & Kurnaz, H. (2015). Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki tema değerlendirme soruları üzerine bir araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02), 11.
- Çerçi, A. (2016). 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabının etkinliği oluşturan unsurlar bakımından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1984-1998.
- Çevik, A., & Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (2), 272-286. doi: 10.16916/aded.288848
- Çiçek, S., & Asar, A. (2022). Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası: ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerler. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Ö11), 312-322. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1146606>

- Çoban, A., & Tabak, G. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerin hikâye haritalama yöntemine göre incelenmesi. *Journal of European Education*, 1(1), 43-50.
- Demirel, Ö. (2007). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö., & Kiroğlu, K. (2021). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dilekçi, A. (2022). Türkçe ders kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1310-1328. <https://doi.org/10.24315/tred.978264>
- Duman, T., & Çakmak, M. (2003). Ders kitabının nitelikleri. Şahin, C. (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.
- Duran, S. (2006). *Türkçe derslerinde resimlerin kullanımı ve öğrencilerin metinleri anlamalarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 33-57.
- Epçaçan, C., & Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 39-51.
- Gillham, B. (2000). *Case study research methods*. London: Continuioum House.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 197-210.
- Gökçe, E. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin yeterlilikleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 299, 37-39.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- İnan Yıldız, F., & Baş, B. (2015). İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ÖS-II, 251-268.
- İşcan, A. (2004). *İlköğretim ikinci kademe sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilere estetik zevk kazandırmadaki rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- İşcan, A., & Cımbız, A. T. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyum düzeyinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 250-272. doi: 10.17240/aibuefd.2018.-380009
- İşeri, K. (2007) Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 17(136), 58-74.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). *Avrupa Birliği uyum sürecinde öğretmen yeterlilikleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara üniversitesi.
- Karamustafaoğlu, S., Salar, U., & Celep, A. (2015). Ortaokul 5. sınıf fen bilimleri ders kitabına yönelik öğretmen görüşleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 93-118.
- Kayabekir, T. (2010). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabı tasarımında yer alan illüstrasyonların (resimlemelerin) metne uygunluk açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Keleş, E. (2001). *Fizik ders kitaplarını değerlendirme ölçeği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

- Kılıç A., & Seven S. (2012). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kutlu, Ö. (1999). İlköğretim okullarındaki Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarına dayalı olarak hazırlanmış sorular üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 23(111), 14-21.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis:an expanded sourcebook* (2.^{ed.}) Thousand Oaks, CA: Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2021). *Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği*. Resmi Gazete, Sayı: 31628. 14 Ekim 2021.
- Melanlioğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 64-73.
- Mete, F., Çiçek, S., & Asar, A. (2022). Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları: Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(2), 363-384.
- Otrar, M., & Taşar, A. (Ed.) (2021). *Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporu (Öğretmen Görüşleri)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-arac ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 59-69.
- Özkara, Y. (2006). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının Türkçe programında geçen yazma kazanımlarını karşılama durumu. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi*, 1, 38-47.
- Posner, G. J. (2004). *Analyzing the curriculum*. New York: McGraw-Hill.
- Saltık, O. (2018). Okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliği üzerine öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 281-296. doi: 10.16916/aded.372844
- Sarıkaya, B. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki (5, 6, 7 ve 8. sınıf) etkinliklerin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 64, 563-580. doi: 10.14222/Turkiyat4047
- Sur, E. (2023). Türkçe ders kitaplarına yönelik hazırlanan çalışmalardaki eğilimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(1), 194-220. https://doi.org/10.7884/teke.5615
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 133-146.
- Şahin, H. (2004). Etkili bir sosyal bilgiler ders kitabının nitelikleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (9), 365-375.
- Tileği, H. (2014). *İlkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre öğretmen yeterlilikleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Zirve Üniversitesi.
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metin resimlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 650-672.
- Yalınkılıç, K. (2014). Bir Öğretim Aracı Olarak Ders Kitabı. Ülper, H. (Ed.), *Türkçe ders kitabı çözümlemeleri*. İçinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Yaylı, D., & Solak, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 444-453.

- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M., & Korkmaz, C. (2017). 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin içerik açısından değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38), 111-130.

The Contribution of Turkish Textbook Review Course on The Professional Competencies of Turkish Teacher Candidates: A Case Study

Seher Çiçek^{1*}

¹Sinop University, Turkish Language Teaching Application and Research Center, Sinop, Türkiye

scicek@sinop.edu.tr

*Corresponding Author

Received: 26.06.2024
Accepted: 02.12.2024
Available Online: 30.07.2025

Abstract: Textbooks are a basic and indispensable tool in achieving the objectives of course curriculum. The purpose of this research is to determine the contribution of the Turkish textbook analysis course on the professional competencies of Turkish teacher candidates and within this framework, to make determinations regarding the structure, teaching, duration and timing of the course. For this purpose, the research, in which the opinions of Turkish teacher candidates regarding the course in question were taken, was designed as a case study. The study group of the research is 68 Turkish language teaching undergraduate students studying at three different state universities. In the research, qualitative data collected with a semi-structured interview form were analyzed with content analysis. According to the research results; It was determined that the teacher candidates, who stated that the Turkish textbook review course positively affected their professional competencies, gained knowledge and skills in the sub-competence areas of professional development, knowing the student, teaching and learning process, program and content knowledge. However, no development was observed regarding the sub-competencies of monitoring and evaluating learning and development and school, family and community relations. According to these results; It has been suggested that the Turkish textbook analysis course should be a compulsory course in the third grade at the undergraduate level, the number of semesters allocated to the course should be increased and the course should be carried out in a functional manner with practical activities that will ensure active participation in a way that will positively affect the general competencies of the teaching profession.

Keywords: Turkish textbook, Turkish teacher candidates, professional competencies.

INTRODUCTION

Educational activities in Turkey are conducted according to course curricula prepared in accordance with the National Education Basic Law. The sum of learning experiences planned to be acquired by students in or out of school related to a course is called the curriculum (Demirel, 2007). The curricula that realize countries' educational policies, guide educational activities, and delineate the boundaries of courses (Melanlioğlu, 2008) have been updated in our country in line with the constructivist approach and have been implemented since 2005. The function of curricula is to determine why, how much, when, and how to deliver the correct and necessary information to the target audience in accordance with the course objectives by limiting unlimited information and applications, and to explain the course outcomes (Caner & Kurt, 2020). To achieve the goals of course curricula, textbooks are the most widespread and frequently used educational tools (Demirel & Kiroğlu, 2021).

A textbook is defined as a book and its supplements or model prototype, prepared within the framework of an education and training program, approved by the Board of Education for use in formal and non-formal educational institutions, in printed or digital format (MoNE, 2021). Textbooks, used as guides for classroom teaching practices (Posner, 2004), are instructional tools that prepare students for academic life by imparting necessary knowledge and skills, aiming to develop them cognitively, affectively, and psychomotorically (Yalınkılıç, 2014). Through textbooks, the outcomes determined in the curriculum are delivered in a planned manner (Biçer, 2023). Textbooks guide students and teachers in the educational process (Yılmaz & Korkmaz, 2017), providing students with opportunities for individual learning and revision (Keleş, 2001; Kılıç & Seven, 2012). Textbooks, being the most used educational tool by teachers (Bedir & Demir, 2006; İşeri, 2007; Özbay, 2003), are also the primary source that students can easily access (Biçer, 2023; Güneş, 2013). This is because textbooks, as comprehensive instructional materials, are economical tools (Dursun, 2006). As the primary tool in achieving curriculum goals, textbooks enable lessons to be conducted systematically according to a specific

plan while also facilitating cultural transmission (Otrar & Taşar, 2021). Therefore, textbooks directly affect the quality of educational activities (İşeri, 2007).

Textbooks, which are the best communication resource between the curriculum and teachers and students (Otrar & Taşar, 2021), have many benefits for both teachers and students. Thanks to textbooks, teachers can manage heavy course loads and present knowledge and skills aligned with the curriculum's objectives to students in a structured sequence. In other words, teachers save time and effort by using textbooks. Textbooks, which motivate students towards the course and its subjects, allow students to access the necessary knowledge and skills for their academic lives easily and quickly. By using textbooks, students come prepared to class and can later learn from the textbook any points they missed while listening to their teacher during the lesson. After class, they can review what they've learned (Otrar & Taşar, 2021; Şahin, 2004; Duman & Çakmak, 2003). Textbooks, which provide many benefits and opportunities for teachers and students, are also the primary resource for parents to monitor their children's learning progress and course status. Parents also familiarize themselves with and use textbooks to help their children with their studies.

Turkish textbooks, used as a fundamental tool in native language education (Türkben, 2019), help students acquire basic language skills and Turkish grammar, spelling, and punctuation skills. Language skills are developed holistically through texts selected in accordance with the themes in the textbook (Kılıç & Seven, 2012). Researchers also conduct studies on Turkish textbooks, which are an indispensable resource for communication between the Turkish Course Curriculum and teachers, students, and parents, from various perspectives. This is because, despite the increase in technological opportunities, textbooks maintain their status as the primary tool for lesson implementation, in-class activities, lesson review, and assessment stages in all education systems worldwide (Otrar & Taşar, 2021). Therefore, textbooks are prepared according to specific standards in terms of content, language and expression, and visual design elements.

The drafts of textbooks, which are reviewed multiple times before reaching teachers, students, and parents, are evaluated based on:

- Compliance of the content with the Constitution and laws,
- Scientific adequacy of the content,
- Adequacy of the content in achieving the learning outcomes of the education and training program,
- Quality of visual design and content design in supporting learning and appropriateness for students' developmental characteristics (MoNE, 2021). According to the Ministry of National Education Textbooks and Educational Tools Regulation (2021), textbooks prepared by publishers or service units are meticulously crafted based on criteria for content; language, expression, and style; learning, teaching, measurement, and evaluation; and technical design and organization.

Numerous studies have been conducted on Turkish textbooks in the literature. It has been determined that a total of 322 theses were written on textbooks in Turkey between 2000-2020, and the most theses were written on Turkish textbooks during these years (Otrar & Taşar, 2021). On the other hand, this production of theses and research articles continues to increase. Sur (2023) identified that 192 articles were written on Turkish textbooks. These studies in the literature have examined Turkish textbooks in terms of content, namely basic language skills (Çerçi, 2016; Çevik & Güneş, 2017; Özkara, 2006; Sarıkaya, 2019) and grammar (Akın, 2015; Mete, Çiçek & Asar, 2022), texts (Bağcı & Ünal, 2013; Baldan, 2009; Batur, 2010; Canlı, 2015; Çeçen & Çiftçi, 2007; Çiçek & Asar, 2022; Çoban & Tabak, 2011; İşcan, 2004; Kutlu, 1999; Saltık, 2018; Yaylı & Solak, 2009), and visual design elements (Arı, 2008; Ayhan, 2010; Duran, 2006; İnan Yıldız & Baş, 2015; İşcan & Cımbız, 2018; Kayabekir, 2010). There are also studies that examine Turkish textbooks according to assessment and evaluation criteria (Çeçen & Kurnaz, 2015; Göçer, 2008). Additionally, there are

studies that evaluate Turkish textbooks based on teachers' opinions (Arslan & Engin, 2019; Dilekçi, 2022; Epçaçan & Okçu, 2010; Şahin, 2008).

The reason for conducting many studies on Turkish textbooks is that the textbook is a fundamental and indispensable tool in achieving the objectives of the curriculum. The quality and adequacy of this teaching tool will directly affect the quality of educational activities. However, in the literature, no study has been found that seeks the opinions of Turkish teacher candidates on the “Turkish textbook analysis” course. Turkish teacher candidates, who will use textbooks throughout their professional lives, need to be familiar with Turkish textbooks, know the stages and criteria of writing the book, and be able to evaluate the book critically. Turkish teacher candidates should be aware that they need to use Turkish textbooks effectively in achieving the objectives of the Turkish course curriculum. However, in undergraduate Turkish education departments, the “Turkish textbook analysis” course is taught as an elective. This means that some Turkish teacher candidates begin their careers without being familiar with the teaching tool they will use most throughout their professional lives. Therefore, this study aims to determine the contribution of the Turkish textbook analysis course to the professional competencies of Turkish teacher candidates and to make observations regarding the structure, delivery, duration, and timing of the course. For this purpose, the opinions of Turkish teacher candidates regarding the course in question were obtained through the following problem and sub-problems.

Research Problem Statement

What are the opinions of Turkish teacher candidates regarding the “Turkish textbook analysis” course?

Sub-Problems

1. What are the contributions of the knowledge, skills, and behaviors acquired in the Turkish textbook analysis course to the professional competencies of teacher candidates?
2. Why is the Turkish textbook analysis course important for the Turkish teaching undergraduate program?
3. What are the preferred teaching activities of teacher candidates in the Turkish textbook analysis course?

METHOD

Research Model

This research was conducted according to the case study, which is one of the qualitative research methods. This is because case studies deeply investigate the feelings and thoughts that emerge as a result of participants' experiences related to any situation or event, and the underlying reasons for these (Gillham, 2000). In this research, the opinions of Turkish teacher candidates who took the Turkish textbook analysis course regarding their experiences were presented in detail. For this purpose, according to the systematic case study; the problem situation to be investigated was determined, and research problems and sub-problems were formulated. Then, research participants were reached, data were collected, and these data were analyzed in relation to the research problems and sub-problems. Thus, research results were obtained, and these results were discussed and interpreted together with the literature results, and finally, new suggestions were presented to the literature (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Study Group

The study group of the research was determined according to criterion sampling, which is one of the purposive sampling methods. In this type of sampling, a study group is formed from people with certain characteristics related to the research topic. Accordingly, the participants of the research are Turkish teacher candidates studying in the third and fourth years at the education faculties of three different state universities. Demographic information about the Turkish teacher candidates in the study group is shown in the table.

Table 1.*Demographic Information about The Study Group*

Gender	Female	44
	Male	24
Class level	3rd grade	20
	4rd grade	48
	Total	68

As shown in Table 1, forty-four of the Turkish teacher candidates in the study group are female and twenty-four are male. Twenty of these candidates are studying at the undergraduate level in the 3rd year and forty-eight are in the 4rd year.

Data Collection Instruments

In the research, a semi-structured interview form was used as a data collection tool in accordance with the case study. An interview form consisting of five open-ended questions was prepared in line with the research objectives to obtain the opinions of Turkish teacher candidates regarding the “Turkish textbook analysis” course. Four field experts, including two Turkish teachers and two academics, were consulted for this form. Corrections were made to the form based on the suggestions from field experts regarding content, language, and expression. Accordingly, the number of questions in the interview form, which initially consisted of five questions, was reduced to three. Additionally, a pilot application was conducted with three undergraduate students before data collection began with the interview form. After receiving positive feedback from the students, the form took its final shape.

Data Collection Procedure

In this study, research ethics principles were observed, and the necessary ethics committee approvals were obtained. Within the scope of the ethics committee approval, a document with decision number 2024/157 dated 31.05.2024 was obtained from Sinop University Human Research Ethics Committee.

Data Analysis

Research data were collected using a semi-structured interview technique from volunteer Turkish teacher candidates who agreed to participate in the study after obtaining the necessary permissions. The research data were collected from Turkish teacher candidates studying at three different state universities in the Black Sea Region during the fall and spring semesters of the 2023-2024 academic year. Interviews lasting approximately fifteen minutes were conducted with each student who took the Turkish textbook analysis course. During these interviews, the answers given by the students to each interview question were recorded in writing for later examination.

The analysis of research data was conducted using the content analysis technique. Each participant was given codes such as P1 and P2..., and the answers given by the participants to the research questions were combined. Subsequently, themes and sub-themes related to the research questions were determined from this data pool. Data for each theme were shown on tables with participant codes. Additionally, typical examples illustrating participant views for each theme were provided.

To ensure and increase the validity and reliability of the research, data sets were analyzed twice at different times. The final data were evaluated using Miles and Huberman’s (1994) reliability formula. Accordingly, it was observed that the reliability level of the data was above 90%. Other data that could not be reconciled were re-examined and coded to the relevant theme. Furthermore, the data collection and analysis

process was explained in detail, describing step by step how the research results were reached (Yıldırım & Şimşek, 2013). Thus, the validity and reliability of the research results were ensured.

RESULTS

Findings related to the first sub-problem: In the first sub-problem of the research, content analyses were conducted on the opinions of Turkish teacher candidates regarding the contribution of the Turkish textbook analysis course to their professional competencies.

Table 2.

Content Analysis Results of Teacher Candidates' Opinions on the Contributions of the Turkish Textbook Analysis Course to Professional Competencies

Theme	Sub-themes	Participants	n	N	%
Developing professional competencies	Providing professional experience	P _{1, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 28, 32, 38, 37, 42, 45, 49, 53, 57, 63, 65}	24	68	35
	Developing affective skills	P _{5, 8, 10, 12, 16, 17, 21, 28, 29, 30, 33, 42, 55, 68}	14	68	20
	Recognizing and evaluating Turkish textbooks	P _{2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 21, 23, 28, 29, 31, 35, 37, 38, 42, 45, 49, 53, 54, 67}	28	68	41
	Recognizing, knowing, and learning the Turkish Curriculum	P _{1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 16, 18, 25, 27, 31, 35, 36, 42, 44, 48, 52, 66, 67}	21	68	30
	Recognizing and evaluating activities for four basic language skills	P _{4, 6, 7, 8, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 32, 37, 40, 41, 43, 47, 50, 52, 65}	20	68	29
	Recognizing the target audience	P _{10, 11, 12, 13, 15, 18, 23, 24, 28, 31, 38, 41, 42, 53, 55, 58, 60}	17	68	25
	Recognizing and evaluating themes	P _{16, 20, 28, 33, 42, 45, 61}	7	68	10
	Contributing to other field courses	P _{3, 4, 7, 8, 13, 15, 62}	7	68	10
	Recognizing and evaluating text types	P _{8, 17, 21, 34, 36, 44, 57}	7	68	10

As shown in Table 2, the opinions of Turkish teacher candidates about the contributions of the Turkish textbook analysis course to professional competencies are grouped under one main theme and nine sub-themes. The sub-themes under the main theme of developing professional competencies emerged as “providing professional experience, developing affective skills, recognizing and evaluating Turkish textbooks; recognizing, knowing, and learning the Turkish Curriculum; recognizing and evaluating activities for four basic language skills, recognizing the target audience, recognizing and evaluating themes, contributing to other field courses, recognizing and evaluating text types.”

Providing professional experience: Turkish teacher candidates who took the Turkish textbook course stated that they gained professional experience. Example: “When looking at the course content, it provided us with a lot of information about how we will behave and what we need to do when we enter professional life (P1), The course content and flow made me feel like I was in the field professionally (P5), The knowledge I gained through this course was like a rehearsal for my future professional life (P8), It contributes to learning how to process the activities in the book and becoming more experienced (P11).”

Developing affective skills: Participants expressed that they felt more competent, more prepared, and more comfortable before entering the profession because they took the Turkish textbooks course. In other words, the course reduced the professional anxiety of teacher candidates and lowered their stress levels. Example: “Thanks to this course, becoming a well-equipped teacher in terms of curriculum and in general doesn't seem so difficult (P10), I think I will act more experienced and consciously in my professional life (P12), I think I can be more comfortable in my professional life in the coming years, thanks to the knowledge, skills, and behaviors I learned in this course (P16).”

Recognizing and evaluating the Turkish textbook: The pre-service teachers in the study group stated that they had the opportunity to fully recognize and evaluate the Turkish textbook. They expressed that they learned about the external structure and content features of the Turkish textbook. Furthermore, they emphasized that they gained the ability to evaluate the book to identify its shortcomings, recognize errors, and correct them. Example: “It provided an opportunity to examine the textbook in detail. Perhaps I wouldn't have

done this otherwise. I learned how the activities in the textbook are done, that they are all done according to a certain order and program (P6), Although it looks like a simple book, I understood the difficulties and intricacies with which this book was written or I understood what aspects of the book I should pay attention to and thoroughly grasped this through practical assignments (P14).”

Recognizing, knowing, and learning the Turkish Curriculum: Pre-service Turkish teachers who took the Turkish textbook course also had the opportunity to closely recognize and examine the Turkish Curriculum. Participants stated that they especially recognized and learned the basic language skills and grammar acquisitions, themes, text types, etc. in the program. Example: “In the course, I learned which activity corresponds to which program acquisition. I didn't have any knowledge about program acquisitions before (P4), It provided knowledge of acquisitions and the skill to prepare activities (P20).”

Recognizing and evaluating activities for four basic language skills: Participants stated that with the knowledge and skills they acquired in the course, they examined the activities in the textbook; they learned about activity instructions, activity objectives, and activity structures. They expressed that they gained the skills to evaluate the positive and negative features of the activities and correct them. Example: “When we encounter any activity, it made it easier to make selections between the four basic language skills and acquisitions and identify them (P7), It provided knowledge of acquisitions and the skill to prepare activities (P12).”

Recognizing the target audience: The participants whose opinions were taken stated that they could recognize the physical, affective, and cognitive characteristics of middle school students they would encounter in their professional lives. Example: “Knowing the elements that young children listen to, read, and learn made it easier for me to enter their world of imagination (P11), When I become a teacher, I better understood what children would expect from me, and I took this course from a very experienced instructor. Therefore, he taught us everything from student psychology to textbook instructions (P13).”

Recognizing and evaluating themes: Turkish teacher candidates stated that they recognized and learned the compulsory and elective themes included in the program. Example: “It ensured a thorough understanding of the learning outcomes and themes within the scope of the Turkish course (P16).”

Contributing to other field courses: Participants in the study group who took the Turkish textbook course stated that they used the knowledge and skills acquired in this course in other courses, and that these were also useful in basic language skills courses. Example: “I gained a lot of knowledge about the processing of course outcomes. I realized that this also supported the processing of other courses I took (P3), The Turkish textbook analysis course also contributed to our “Listening and Reading Education” courses (P4).”

Recognizing and evaluating text types: The participants whose opinions were taken stated that they recognized and saw the text types determined according to grade level in the Turkish Teaching Program and the texts used in the Turkish textbook accordingly, and that they gained the ability to use them. Example: “It enabled me to understand what texts and skills exist for children (P28).”

Findings related to the second sub-problem: In the second sub-problem of the research content analyses were conducted on the opinions of Turkish teacher candidates regarding the importance of the Turkish textbook analysis course.

Table 3.

Results of the Content Analysis of Teacher Candidates' Opinions on the Importance of the Turkish Textbook Analysis Course

Theme	Sub-themes	Participants	n	N	%
Significance	Main material	P 6, 7, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 29, 32, 34, 35, 40, 41, 43, 45, 49, 50, 51, 55, 63	24	68	35
	Guidebook	P 10, 14, 19, 25, 29, 30, 37, 42, 45, 52, 56, 60	12	68	17
	Achieving program objectives	P 5, 8, 16, 19, 23, 27, 32, 38, 45, 64	10	68	14

Necessity of mastering the Turkish textbook	P 8, 14, 16, 28, 32, 37, 46, 51, 60, 61	10	68	14
---	---	----	----	----

As shown in Table 3, the content analysis results regarding the importance of the course in question are grouped under one main theme and four sub-themes. The main theme is “significance” while the sub-themes are “main material, guidebook, achieving program objectives, necessity of mastering the Turkish textbook.”

Main material: The participants whose opinions were taken stated that they would mostly benefit from the textbook in conducting the Turkish course. In other words, the Turkish textbook is the main material in teaching the Turkish course. Example: “It should definitely be included as a compulsory course. Because the textbook is the main reference for every subject teacher (P7), It should definitely not be an elective course but should be taught as a compulsory course. Because I believe that other teacher candidates should also take this course. This course on the material frequently used by Turkish teachers is necessary (P17).”

Guidebook: According to the participants, the Turkish textbook is the guide for teachers in educational activities. Example: “It should be included as a compulsory course. Because when we are appointed as teachers, our guide is the Turkish textbook (P10), The textbook helps the teacher manage their lesson within a plan and program (P19).”

Achieving program objectives: According to Turkish teacher candidates, the Turkish textbook is the most fundamental teaching tool in achieving the objectives of the Turkish Course Curriculum. Example: “The course, with all its content, serves to improve the flow within the program. Therefore, it should be a compulsory course (P5).”

Necessity of mastering the Turkish textbook: According to the participants in the study group, it is essential to fully understand, know, and learn the Turkish textbook in all its aspects; this is a requirement for successful teaching. For example: “It is definitely a very necessary course. Making it mandatory will benefit all candidates. Mastering the book will be a guiding element in our professional life and will make our job easier (P14), It is very useful that it is a compulsory course in our undergraduate program. Because teachers should have mastery over textbooks (P16).”

Findings related to the third sub-problem: In the third sub-problem of the research, content analyses were conducted on the opinions of Turkish teacher candidates regarding their preferred teaching activities in the Turkish textbook analysis course.

Table 4.

Analysis Results of Suggestions by Teacher Candidates for the Turkish Textbook Analysis Course

Theme	Sub-themes	Participants	n	N	%	
Suggestions	Increasing course applications	Determining and evaluating the suitability of activities for the target audience's level	P 1, 8, 9, 13, 15, 17, 22, 24, 25, 29, 33, 34, 42, 44, 49, 51, 52, 58, 65, 66	20	68	29
		Conducting observations and applications in classrooms or middle schools	P 4, 7, 8, 15, 18, 21, 33, 38, 40, 43, 48, 51, 52, 55, 65	15	68	22
		Basic language skills achievements in the program and course book activity matches	P 1, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 18, 20, 25, 38, 41, 45, 52	14	68	20
		Preparing a sample Turkish course booklet	P 3, 5, 6, 12, 14, 28, 33, 44, 67	9	68	13
		Conducting comparative analyses	P 15, 19, 20, 23, 58	5	68	7
	Acquiring sample Turkish textbooks	P 21, 22, 23, 26, 29, 30, 32, 34, 35, 38, 40, 42, 43, 44, 58, 62	16	68	23	
	Increasing active participation	P 28, 29, 32, 38, 39, 46, 47, 55	8	68	11	

As shown in Table 4, the opinions of Turkish teacher candidates regarding their preferred teaching activities in the Turkish textbook analysis course were grouped into one main theme and three sub-themes. The sub-themes of the main theme “suggestions” emerged as “increasing course applications, acquiring sample Turkish textbooks, and increasing active participation.”

Increasing course applications: Turkish teacher candidates whose opinions were taken stated that they wanted to have more practical applications in the Turkish textbook analysis course. Participants expressed that they particularly wanted to practice or observe in their own classrooms or middle schools to gain the skill of using Turkish textbooks. Additionally, participants requested activities to determine and evaluate the appropriateness of the activities in Turkish textbooks for the target audience's level. Moreover, Turkish teacher candidates prefer applications that demonstrate the connection between the Turkish course curriculum and the textbook, showing the matching of learning outcomes with activities. On the other hand, participants indicated that they wanted to conduct comparative studies on Turkish textbooks and prepare sample Turkish booklets. For example: “It should be done as an application. Students can be asked to prepare a sample theme section. The student should learn by doing, be included in the process, feedback should be given solidly, each detail should be addressed separately and progress should be made within the program (P49), Comparisons should be made with textbooks from other countries (P55).”

Acquiring sample Turkish textbooks: Turkish teacher candidates studying at three different universities emphasized that they particularly wanted to use sample Turkish textbooks concretely in class. Example: “I think it was taught exactly as it should be. We learned how to impart most of the learning outcomes. Throughout the semester, we were given a book, and it was thoroughly examined in a nice way (P17), I think that each Turkish teaching student should be given a concrete Turkish textbook as a material when taking this course (P40).”

Increasing active participation: Turkish teacher candidates expressed that they wanted to engage in practices where they could actively participate in classes. Example: “Activities that will involve teacher candidates more can be done. Knowledge and skills that will put the student into practice in a professional sense can be conveyed. It should be student-centered for them to gain more experience (P5).”

DISCUSSION AND CONCLUSION

Teacher competencies depend on the quality of education that teacher candidates receive before starting their profession. The competencies of a teacher are directly related to the quality of educational activities. In other words, a competent teacher will effectively perform their roles both inside and outside the classroom (Gökçe, 2003). The general competencies of the teaching profession are divided into six sub-areas (MoNE, 2017): professional development-personal and professional values, understanding students, teaching and learning process; monitoring and evaluating learning and development; school, family, and community relations, program and content knowledge. In his research on teacher competencies, Karacaoğlu (2008) determined that teachers found themselves partially competent in some sub-competencies. In this study, according to the opinions of teacher candidates who observed teachers working in the field, teachers are partially competent in professional knowledge, field knowledge, and self-development, while they are quite competent in national and international values. Tileği (2014), who examined the competency perceptions of primary and secondary school teachers, determined that teachers considered themselves less competent in the sub-area of program and content knowledge. According to the results of Onural’s research (2006) with teacher candidates, a teacher should have competencies such as subject area knowledge, pedagogical formation, love for the teaching profession, love for children, good communication skills, and tolerance. According to the results of this research, Turkish teacher candidates stated that the Turkish textbook analysis course positively affected their professional competencies. Teacher candidates who took the Turkish textbook analysis course stated that they gained professional experience, developed their affective skills, acquired the ability to recognize and evaluate Turkish textbooks, found the opportunity to recognize, know, and learn the Turkish Curriculum, gained the ability to recognize and evaluate activities for four basic language skills, recognized the characteristics of middle school students, acquired the ability to recognize and evaluate themes and text types, and finally benefited in other field courses. Based on these results, it can be said that in the Turkish textbook analysis course, teacher candidates gained knowledge and skills in sub-competencies such as

professional development, understanding students, teaching and learning process, and program and content knowledge. Moreover, it can be said that teacher candidates developed a positive attitude towards their profession. This is because teacher candidates who stated that their affective skills also improved emphasized that they felt more prepared and equipped for the profession, thus reducing their anxiety.

Textbooks, which are the most decisive and guiding tool in planned and programmed educational activities (Demirel & Kiroğlu, 2021) and serve as a guide (Posner, 2004), are the most frequently consulted resource by teachers and students in class (Karamustafaoğlu, Salar & Celep, 2015). Supporting the literature, pre-service teachers stated that the Turkish textbook course is important because it is the main material in educational activities, serves as a guidebook for teachers, is a tool for achieving the objectives of the Turkish Language Teaching Program, and consequently, it is necessary to master the textbook. This is because Turkish textbooks are a tool used uniformly throughout Turkey to achieve the goals of the Turkish Language Teaching Program. Therefore, it can be said that there is an urgent need for the Turkish textbook analysis course to be taught as a compulsory subject in education faculties, which are teacher training institutions.

Pre-service teachers who took the Turkish textbook analysis course indicated that they prefer teaching activities such as increasing course applications related to the course delivery, obtaining sample Turkish textbooks, and increasing active participation. Pre-service teachers expressed their desire to conduct observations and applications in their classrooms or middle schools, to examine and evaluate activities in Turkish textbooks, to create applications that connect program outcomes with textbook activities, and to conduct comparative studies of Turkish textbooks. Finally, pre-service teachers also stated that they want to prepare sample Turkish textbooks. Based on these results, it can be said that pre-service teachers want to increase their professional competencies and skills in using and evaluating Turkish textbooks. This is because when all these applications are carried out in the course, pre-service teachers will actively participate in the lesson and produce an outcome each time. Indeed, pre-service teachers have also revealed that they want to actively participate in the Turkish textbook analysis course.

This research, conducted at three different state universities, revealed that some pre-service teachers could not access examples of Turkish textbooks used in the field. Therefore, to enable pre-service teachers to become familiar with Turkish textbooks in terms of form and content, textbook examples should be obtained from National Education Directorates or middle schools through the efforts of the academician conducting the course and the pre-service teachers.

It is of great importance to evaluate textbooks in order to determine the functions and usage situations of textbooks, eliminate errors, and address their shortcomings (Otrar & Taşar, 2021). In this research, no findings were encountered in the opinions of teacher candidates regarding the sub-areas of monitoring and evaluating learning and development, and school, family, and community relations, which are sub-competencies of the general teaching profession competency. This situation seems to be evidence that there was no opportunity to examine the measurement and evaluation practices in the Turkish textbook due to the insufficient course duration at the undergraduate level. Dilekçi (2022) determined that Turkish teachers found the measurement and evaluation practices in Turkish textbooks inadequate. Kutlu (1999) found that the quality of the questions below the texts in Turkish textbooks was poor. Göçer (2008) determined that there were deficiencies in measuring listening skills in Turkish textbooks. It can be said that the course duration needs to be increased in order to equip teacher candidates with the ability to identify, evaluate, and correct all these deficiencies related to measuring and evaluating basic language skills. Additionally, in this research, twenty of the teacher candidates who took the Turkish textbook analysis course took it in their third year, while forty-eight took it in their fourth year. It can be said that it would be more appropriate to offer the course in the third year of the undergraduate program so that candidates have sufficient knowledge and skills regarding the Turkish textbook that will guide them in their fourth-year internship applications.

REFERENCES

- Akın, E. (2015). Türkçe çalışma kitaplarındaki (6, 7 ve 8. sınıflar) dil bilgisi etkinliklerinin çeşitli açılardan değerlendirilmesi [Turkish workbooks (6, 7, and 8. classes) grammar activities the various angles evaluation]. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 19-34. doi: 10.7827/TurkishStudies.8722
- Arı, S. (2008). *MEB İlköğretim yedinci sınıf Türkçe ders kitabında resimlerin içerikle uyumu* [Harmony of illustrations and 2007-2008 education year, secondary class 7th grade Turkish coursebook]. [Unpublished masters' thesis]. Abant İzzet Baysal University.
- Arslan, A., & Engin, A. O. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi [The evaluation of Turkish course book of 5th class according to the teachers' views]. *International Journal of Turkish Educational Studies*, 7 (13), 67-94. doi: 10.46778/goputeb.570245
- Ayhan, Y. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitabı resimlemelerinin biçim ve içerik açısından 11 yaş grubuna uygunluğu ve aynı yaş grubu öğrencilerin yaptığı resimlemelerle karşılaştırılması* [Assessing the suitability of the illustrations of 5th grade Turkish text books for the 11 year old students in view of their forms and contents and comparing them with the drawings made by the same age group students]. [Unpublished masters' thesis]. Gazi University.
- Bağcı, H., & Ünal, Y. (2013). Readability of texts in 8th grade turkish textbooks. *Journal of Mother Tongue Education*, 1(3), 12-28. doi: 10.16916/aded.15997
- Baldan, N. (2009). *Yeni program 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin kelime serveti ve güçlük seviyesi* [Vocabulary capacity and difficulty level of texts in turkish textbooks of new Turkish education curriculum MoNE 6rd class]. [Unpublished masters' thesis]. Celal Bayar University.
- Batur, Z. (2010). Anadili öğretiminde gösterge bilimin yeri: ana dili ders kitaplarındaki sözel metinlerle gösterge metinleri bütünselliğinin analizi [Place of semiotics in teaching of the mother tongue: Analysis of the entrities of verbal and visual texts in the lesson books of the mother tongue]. *Turkish Studies*, 5(4), 174-200. doi: 10.7827/TurkishStudies.1713
- Bedir, G., & Demir, S. (2006). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının “içerik, dil ve anlatım, değerlendirme” ölçütleri bakımından incelenmesi [Analysis of primary school 4rd and 5rd grade Turkish course books in terms of “content, language and expression, evaluation” criteria]. *Proceedings Book of National Classroom Teaching Congress*, Volume 2. Ankara: Kök Publishing.
- Biçer, F. (2023). *6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin türkçe öğretim programında bulunan niteliklere göre incelenmesi* [Examination of the texts in the 6th grade Turkish textbook according to the qualifications of the Turkish education program]. [Unpublished masters' thesis]. Afyon Kocatepe University.
- Caner, M., & Kurt, B. (2020). Ders kitabı değerlendirme yaklaşımları [Textbook evaluation approaches]. *Journal of World of Turks*, 12(1), 365 -382.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelik ilkesi [The principle of child-appropriateness in determining the text to be selected for use in turkish textbooks]. *Journal of Language Education and Research*, 1(1), 98-123.
- Çeçen, M. A., & Çiftçi, Ö. (2007) İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi [Analysis of the texts in primary school 6th grade Turkish course books in terms of genre and theme]. *National Education Journal*, 173, 39-49.

- Çeçen, M. A., & Kurnaz, H. (2015). Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki tema değerlendirme soruları üzerine bir araştırma [Student workbook of secondary school turkish course: A research on theme evaluation questions]. *Black Sea Journal of Social Sciences*, 7(02), 11.
- Çerçi, A. (2016). 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabının etkinliği oluşturan unsurlar bakımından değerlendirilmesi [An evaluation of 6th grade Turkish workbook and teacher's guide book with regard to the components of an activity]. *International Turkish Literature Culture Education Journal*, 5(4), 1984-1998.
- Çevik, A., & Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi [An analysis of the activities in the Turkish language textbooks]. *Journal of Mother Tongue Education*, 5 (2), 272-286. doi: 10.16916/aded.288848
- Çiçek, S., & Asar, A. (2022). Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası: ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerler [Before and after constructivist approach: Root values in secondary school Turkish textbooks]. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (Ö11), 312-322. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1146606>
- Çoban, A., & Tabak, G. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerin hikâye haritalama yöntemine göre incelenmesi [Investigations of stories in 6th grade turkish textbooks based on the method of mapping]. *Journal of European Education*, 1(1), 43-50.
- Demirel, Ö. (2007). *Program development in education from theory to practice*. Ankara: Pegem Publishing.
- Demirel, Ö., & Kıröglu, K. (2021). *Subject area textbook review*. Ankara: Pegem Publishing.
- Dilekçi, A. (2022). Türkçe ders kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesi [Evaluation of Turkish textbooks in terms of quality]. *Trakya Journal of Education*, 12(3), 1310-1328. <https://doi.org/10.24315/tred.978264>
- Duman, T., & Çakmak, M. (2003). Qualities of the textbook. In Şahin, C. (Ed.), *Subject area textbook review guide*. Ankara: Gündüz Education and Publications.
- Duran, S. (2006). *Türkçe derslerinde resimlerin kullanımı ve öğrencilerin metinleri anlamalarına etkisi* [Application of pictures in Turkish classes and its effect on comprehension of the texts by students]. [Unpublished masters' thesis]. Marmara University.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri [Educational problems and solution suggestions in multigrade classes]. *Journal of Social Sciences Research*, 1 (2), 33-57.
- Epçaçan, C., & Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi [Evaluation of primary school Turkish course books according to teachers' opinions]. *Journal of National Education*, 40(187), 39-51.
- Gillham, B. (2000). *Case study research methods*. London: Continuum House.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi [Analysis of primary school Turkish course books in terms of measurement and evaluation]. *Atatürk University Social Sciences Institute Journal*, 11(1), 197-210.
- Gökçe, E. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin yeterlilikleri [Competencies of primary school teachers]. *Contemporary Education Journal*, 299, 37-39.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi [Choosing the text in Turkish teaching]. *Journal of Mother Tongue Education*, 1(1), 1-12.

- İnan Yıldız, F., & Baş, B. (2015). İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi [Evaluation of Turkish textbook for second grade in term of image text relation]. *Erzincan University Social Sciences Institute Journal*, SI-II, 251-268.
- İşcan, A. (2004). *İlköğretim ikinci kademe sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilere estetik zevk kazandırmadaki rolü* [The role of the texts in the Turkish coursebooks in giving aesthetic pleasure to the eighth year students of elementary schools]. [Unpublished masters' thesis]. Atatürk University.
- İşcan, A., & Cımbız, A. T. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyum düzeyinin incelenmesi [A study on the compatibility level of illustrations in the 5th grade middle school turkish textbook with the texts]. *Abant İzzet Baysal University Journal of Faculty of Education*, 218 (1), 250-272. doi: 10.17240/aibuefd.2018.-380009
- İşeri, K. (2007) Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi [Evaluation of the suitability of the sixth grade Turkish coursebook for the objectives of the primary school Turkish curriculum]. *Language Journal*, 17(136), 58-74.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). *Avrupa Birliği uyum sürecinde öğretmen yeterlilikleri* [Teacher qualifications in the European Union harmonization process] [Unpublished doctoral thesis]. Ankara University.
- Karamustafaoğlu, S., Salar, U., & Celep, A. (2015). Ortaokul 5. sınıf fen bilimleri ders kitabına yönelik öğretmen görüşleri [Teachers' views on the 5th grade secondary school science textbook]. *Gazi Educational Sciences Journal*, 1(2), 93-118.
- Kayabekir, T. (2010). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitabı tasarımında yer alan illüstrasyonların (resimlemelerin) metne uygunluk açısından değerlendirilmesi* [Assessment of the illustrations in the primary school 8th-grade turkish course book design in terms of conformity with the text]. [Unpublished doctoral thesis]. Gazi University.
- Keleş, E. (2001). *Fizik ders kitaplarını değerlendirme ölçeği* [Physics textbooks evaluation scale]. [Unpublished masters' thesis]. Karadeniz Teknik University.
- Kılıç A., & Seven S. (2012). *Subject area textbook review*. Ankara: Pegem Publishing.
- Kutlu, Ö. (1999). İlköğretim okullarındaki Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarına dayalı olarak hazırlanmış sorular üzerine bir inceleme [An investigation of the reading questions in turkish language textbooks used in primary education]. *Education and Science*, 23(111), 14-21.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis:an expanded sourcebook* (2.^{ed.}) Thousand Oaks, CA: Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı [Ministry of National Education] (2017). *General Competencies for Teaching Profession*. Ankara: General Directorate of Teacher Training and Development.
- Millî Eğitim Bakanlığı [Ministry of National Education] (2021). *Ministry of National Education textbooks and educational tools regulation*. Resmî Gazete, Sayı: 31628. 14 Ekim 2021.
- Melanlioğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları [Turkish language curriculum in terms of culture transfer]. *Education and Science*, 33(150), 64-73.
- Mete, F., Çiçek, S., & Asar, A. (2022). Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları: Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası [Grammar topics in turkish textbooks: Before and after the constructivist approach]. *Journal of Mother Tongue Education*, 10(2), 363-384.
- Otrar, M., & Taşar, A. (Ed.) (2021). *Textbook evaluation report (teachers' opinions)*. Ankara: Ministry of National Education Publications.

- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-aracı ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi [Evaluation of target-tool relationship in teaching Turkish using a textbook example]. *Journal of Turkish Science Research*, 13, 59-69.
- Özkara, Y. (2006). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının Türkçe programında geçen yazma kazanımlarını karşılama durumu [The status of Turkish course student workbooks meeting the writing objectives in the Turkish curriculum]. *National Classroom Teaching Congress*, 1, 38-47. 1, 38-47.
- Posner, G. J. (2004). *Analyzing the curriculum*. New York: McGraw-Hill.
- Saltık, O. (2018). Okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliği üzerine öğretmen görüşleri [Teachers' opinions on the quality of the texts in turkish course books in the process of reading culture acquirement]. *Journal of Mother Tongue Education*, 6(2), 281-296. doi: 10.16916/aded.372844
- Sarıkaya, B. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki (5, 6, 7 ve 8. sınıf) etkinliklerin değerlendirilmesi [Evaluation of activities (5, 6, 7 and 8 grade) in secondary school Turkish language textbooks]. *Journal of Atatürk University Institute of Turkish Studies*, 64, 563-580. doi: 10.14222/Turkiyat4047
- Sur, E. (2023). Türkçe ders kitaplarına yönelik hazırlanan çalışmalarda eğilimler [Trends in studies on turkish textbooks]. *International Journal of Turkish Literature, Culture and Education*, 12(1), 194-220. <https://doi.org/10.7884/teke.5615>
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi [The assessment of primary education first grade turkish coursebook, student's workbook and teacher's book depending on teachers' opinions]. *Ahi Evran University Kırşehir Faculty of Education Journal*, 9(3), 133-146.
- Şahin, H. (2004). Etkili bir sosyal bilgiler ders kitabının nitelikleri [Qualities of an effective social studies textbook]. *Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education Journal*, (9), 365-375.
- Tileği, H. (2014). *İlkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre öğretmen yeterlilikleri* [Perception of teacher competence by primary and secondary school teachers]. [Unpublished masters' thesis]. Zirve University.
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metin resimlerinin incelenmesi [Examination of text pictures in turkish textbooks]. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 20(2), 650-672.
- Yalınkılıç, K. (2014). Textbook as a Teaching Tool. In Ülper, H. (Ed.) *Turkish textbook analyses*. Ankara: Pegem Academy.
- Yaylı, D., & Solak, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi [A textbook analysis of senior primary education turkish course books]. *International Journal of Social Research*, 2(9), 444-453. <https://hdl.handle.net/11499/27914>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Qualitative research methods in social sciences*. Ankara: Seçkin Publishing.
- Yılmaz, M., & Korkmaz, C. (2017). 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin içerik açısından değerlendirilmesi [Evaluation of the content of texts in Turkish textbooks for grades 1-5]. *Mustafa Kemal University Journal of Graduate School of Social Sciences*, 14(38), 111-130.